

Лекція: Адвокатське самоврядування

(4 години)

План лекційного заняття:

1. Засади та завдання адвокатського самоврядування.
2. Організаційні форми адвокатського самоврядування.

Рекомендовані нормативно-правові акти:

Конституція України (прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року) (ст. 131-2). URL: [Конституція України | від 28.06.1996 № 254к/96-ВР](#).

Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. (із змінами) № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.

Положення про раду адвокатів України (затверджено установчим з'їздом адвокатів України «17» листопада 2012 року зі змінами, затвердженими позачерговим з'їздом адвокатів України «26-27» квітня 2014 року. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.04.26-27-pologennya-pro-rau-pazy.pdf>.

Регламент Ради адвокатів регіону (затверджено рішенням Ради адвокатів України від 25 жовтня 2014 року № 178 (із змінами). URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/reglamenti/2022-08-01-reglamenti-50_62fcf89f6786c.pdf.

Регламент кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону (затверджено Рішенням Ради адвокатів України від 16 лютого 2013 року №77). URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/reglamenti/reglament-kdka.pdf>.

1. Засади та завдання адвокатського самоврядування

Принципи на яких ґрунтується адвокатське самоврядування:

- ✓ виборність;
- ✓ гласність;
- ✓ обов'язковість виконання адвокатами рішень органів адвокатського самоврядування;
- ✓ підзвітність;
- ✓ заборона втручання органів адвокатського самоврядування у професійну діяльність адвоката.¹

Брати участь у роботі органів адвокатського самоврядування та бути обраними до їх складу можуть **лише адвокати України**.

Завдання адвокатського самоврядування:

- 1) забезпечення незалежності адвокатів, захист від втручання у здійснення адвокатської діяльності;

¹ ст. 43 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

- 2) підтримання високого професійного рівня адвокатів;
- 3) утворення та забезпечення діяльності кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури;
- 4) створення сприятливих умов для здійснення адвокатської діяльності;
- 5) забезпечення відкритості інформації про адвокатуру та адвокатську діяльність;
- 6) забезпечення ведення Єдиного реєстру адвокатів України;
- 7) участь у формуванні Вищої ради правосуддя.²

Національна асоціація адвокатів України³. Національна асоціація адвокатів України є **недержавною некомерційною професійною організацією**, яка об'єднує всіх адвокатів України та утворюється з метою забезпечення реалізації завдань адвокатського самоврядування.

Повноваження Національної асоціації адвокатів України:

- 1) представляє адвокатуру України у відносинах з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями та міжнародними організаціями, делегує представників до органів державної влади;
- 2) захищає професійні права адвокатів та забезпечує гарантії адвокатської діяльності;
- 3) забезпечує високий професійний рівень адвокатів України;
- 4) забезпечує доступ та відкритість інформації стосовно адвокатів України;
- 5) виконує інші функції відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»⁴.

Національна асоціація адвокатів України є **юридичною особою** та діє через **організаційні форми адвокатського самоврядування**, передбачені Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Національна асоціація адвокатів України **утворюється з'їздом адвокатів України** та **не може бути реорганізована**. Ліквідація Національної асоціації адвокатів України може бути здійснена лише на підставі закону.

Статут Національної асоціації адвокатів України затверджується з'їздом адвокатів України та є її установчим документом.

З моменту державної реєстрації Національної асоціації адвокатів України її членами стають всі особи, які мають свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Інші особи стають членами Національної асоціації адвокатів України з моменту складення присяги адвоката України.

2. Організаційні форми адвокатського самоврядування

² ст. 44 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

³ ст. 45 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

⁴ ст. 45 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Організаційні форми адвокатського самоврядування:

- ✓ конференція адвокатів регіону (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя);
- ✓ рада адвокатів регіону (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя);
- ✓ Рада адвокатів України;
- ✓ з'їзд адвокатів України.⁵

Адвокатське самоврядування здійснюється через діяльність:

- ✓ конференцій адвокатів регіону (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя);
- ✓ рад адвокатів регіону (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя);
- ✓ кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя);
- ✓ Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури;
- ✓ ревізійних комісій адвокатів регіонів (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя);
- ✓ Вищої ревізійної комісії адвокатури;
- ✓ Ради адвокатів України;
- ✓ з'їзду адвокатів України.

Конференція адвокатів регіону.⁶ Вищим органом адвокатського самоврядування в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі є конференція адвокатів регіону, адреса робочого місця яких знаходиться відповідно в Автономній Республіці Крим, області, містах Києві та Севастополі та відомості про яких включено до Єдиного реєстру адвокатів України. Квота представництва, порядок висування та обрання делегатів конференції адвокатів регіону затверджуються Радою адвокатів України. Конференція адвокатів регіону скликається радою адвокатів регіону не рідше одного разу на рік. Конференцію може бути скликано також за пропозицією не менш як однієї десятої від загальної кількості адвокатів регіону, адреса робочого місця яких знаходиться у відповідному регіоні, або Ради адвокатів України. У разі якщо рада адвокатів регіону не скликає конференцію протягом тридцяти днів з дня надходження пропозиції про її скликання, адвокати, які підписали таку пропозицію, або Рада адвокатів України приймають рішення про утворення організаційного бюро зі скликання конференції адвокатів регіону. Організаційне бюро має права ради адвокатів регіону щодо скликання і забезпечення проведення конференції та визначає особу, яка головує на засіданні конференції. Про день, час і місце початку роботи конференції адвокатів регіону та питання, що вносяться на її обговорення, адвокати повідомляються

⁵ ст. 46 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

⁶ ст. 47 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

не пізніш як за п'ятнадцять днів до дня початку роботи конференції. Конференція адвокатів регіону вважається повноважною, якщо в її роботі бере участь більше половини делегатів конференції.

Повноваження конференції адвокатів регіону:

- 1) обрання голови та членів ради адвокатів регіону, дострокове відкликання їх з посад;
- 2) обрання делегатів на з'їзд адвокатів України;
- 3) обрання представника адвокатів регіону до складу Ради адвокатів України та Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, дострокове відкликання їх з посад;
- 4) визначення кількості членів кваліфікаційної і дисциплінарної палат кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, обрання голови та членів кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, дострокове відкликання їх з посад;
- 5) обрання голови та членів ревізійної комісії адвокатів регіону, дострокове відкликання їх з посад;
- 6) затвердження штатного розпису і кошторису ради адвокатів регіону, кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури;
- 7) розгляд та затвердження звіту ради адвокатів регіону, кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, висновків ревізійної комісії адвокатів регіону, представників адвокатів регіону у складі Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури і Ради адвокатів України;
- 8) прийняття інших рішень відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Конференція адвокатів регіону приймає рішення шляхом голосування більшістю голосів делегатів конференції, які беруть участь у її роботі.

Рада адвокатів регіону.⁷ У період між конференціями адвокатів регіону функції адвокатського самоврядування у регіоні виконує рада адвокатів регіону. Рада адвокатів регіону підконтрольна і підзвітна конференції адвокатів регіону. Голова та члени ради адвокатів регіону обираються конференцією адвокатів регіону з числа адвокатів, стаж адвокатської діяльності яких становить не менше п'яти років та адреса робочого місця яких знаходиться відповідно в Автономній Республіці Крим, області, місті Києві, місті Севастополі і відомості про яких включено до Єдиного реєстру адвокатів України, строком на п'ять років. Одна й та сама особа не може бути головою або членом ради адвокатів регіону більше ніж два строки підряд. Кількість членів ради адвокатів регіону визначається конференцією адвокатів регіону. На першому засіданні члени ради адвокатів регіону за пропозицією голови ради обирають зі свого складу заступника голови та секретаря ради. Голова, заступник голови, секретар, член ради адвокатів регіону не можуть одночасно входити до складу кваліфікаційно-дисциплінарної

⁷ ст. 48 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

комісії адвокатури, Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, ревізійної комісії адвокатів регіону, Вищої ревізійної комісії адвокатури, Ради адвокатів України, комісії з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правничої допомоги. Голова, заступник голови, секретар, член ради адвокатів регіону можуть бути достроково відкликані з посади за рішенням органу адвокатського самоврядування, який їх обрав на посаду.

Повноваження Ради адвокатів регіону:

- 1) представляє адвокатів регіону;
- 2) складає порядок денний, скликає та забезпечує проведення конференції адвокатів регіону;
- 3) забезпечує виконання рішень конференції адвокатів регіону, здійснює контроль за їх виконанням;
- 4) здійснює інформаційно-методичне забезпечення адвокатів регіону, сприяє підвищенню їх кваліфікації;
- 5) приймає присягу адвоката України;
- 6) визначає представників адвокатури до складу конкурсної комісії з відбору адвокатів для надання безоплатної вторинної правничої допомоги;
- 7) сприяє забезпеченню гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних і соціальних прав адвокатів;
- 8) розпоряджається коштами та майном відповідно до затвердженого кошторису;
- 9) забезпечує в установленому порядку внесення відомостей до Єдиного реєстру адвокатів України;
- 10) утворює комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правничої допомоги;
- 11) виконує інші функції відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», рішень конференції адвокатів регіону, Ради адвокатів України, з'їзду адвокатів України.

Засідання ради адвокатів регіону є **повноважним**, якщо в його роботі бере участь **більше половини її членів**. Рада адвокатів регіону приймає рішення **шляхом голосування більшістю голосів від загальної кількості її членів**. Голова, заступник голови, секретар ради адвокатів регіону **можуть отримувати винагороду за свою роботу, розмір та порядок виплати якої встановлюються конференцією адвокатів регіону**. Рада адвокатів регіону є **юридичною особою**. Повноваження і порядок роботи ради адвокатів регіону визначаються Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та положенням про раду адвокатів регіону⁸. **Установчим документом** ради адвокатів регіону є **положення про раду адвокатів регіону**, яке затверджується Радою адвокатів України.

⁸ Положення про раду адвокатів України (затверджено установчим з'їздом адвокатів України «17» листопада 2012 року зі змінами, затвердженими позачерговим з'їздом адвокатів України «26-27» квітня 2014 року. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.04.26-27-pologennya-pro-rau-pazy.pdf>

Голова ради адвокатів регіону.⁹ Голова ради адвокатів регіону представляє раду в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях, перед громадянами. Голова ради адвокатів регіону забезпечує скликання та проведення засідань ради адвокатів регіону, організовує і забезпечує ведення діловодства ради адвокатів регіону, вчиняє інші дії, передбачені положенням про раду адвокатів регіону, рішеннями конференції адвокатів регіону, ради адвокатів регіону, Ради адвокатів України, з'їзду адвокатів України. Голова ради адвокатів регіону може одержувати винагороду за роботу в розмірі, встановленому конференцією адвокатів регіону.

Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури.¹⁰ Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури утворюється з метою:

✓ **визначення рівня фахової підготовленості осіб, які виявили намір** отримати право на заняття адвокатською діяльністю;

✓ **вирішення питань щодо дисциплінарної відповідальності адвокатів.** Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури **підконтрольна та підзвітна конференції адвокатів регіону.** Голова та члени кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури обираються конференцією адвокатів регіону з **числа адвокатів, стаж адвокатської діяльності яких становить не менше п'яти років** та адреса робочого місця яких знаходиться відповідно в Автономній Республіці Крим, області, місті Києві, місті Севастополі і відомості про яких включено до Єдиного реєстру адвокатів України, **строком на п'ять років.** Одна й та сама особа **не може бути** головою або членом кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури **більше ніж два строки підряд.** Голова кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури організовує і забезпечує ведення діловодства кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури. Голова, член кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури може бути достроково відкликаний з посади за рішенням конференції адвокатів регіону, яка обрала його на посаду. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури **діє у складі кваліфікаційної та дисциплінарної палат.** Кваліфікаційна палата утворюється у складі **не більше дев'яти членів,** дисциплінарна – **не більше одинадцяти членів палати.** Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури є **повноважною за умови обрання не менше двох третин від кількісного складу кожної з її палат,** затвердженого конференцією адвокатів регіону. Кожна палата на своєму першому засіданні шляхом голосування більшістю голосів від загальної кількості членів палати обирає з числа членів палати голову та секретаря палати. Голова палати за посадою є заступником голови кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури. Голова палати, секретар палати за рішенням відповідної палати може бути достроково відкликаний з посади. Голова, заступник голови, секретар палати, член кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури **не можуть одночасно входити**

⁹ ст. 49 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

¹⁰ ст. 50 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

до складу Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, ревізійної комісії адвокатів регіону, Вищої ревізійної комісії адвокатури, ради адвокатів регіону, Ради адвокатів України, комісії з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правничої допомоги.

Повноваження кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури:

- 1) організація та проведення кваліфікаційних іспитів;
- 2) прийняття рішень щодо видачі свідоцтва про складення кваліфікаційного іспиту;
- 3) прийняття рішень про зупинення або припинення права на заняття адвокатською діяльністю;
- 4) здійснення дисциплінарного провадження стосовно адвокатів;
- 5) вирішення інших питань, віднесених до повноважень кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», рішеннями конференції адвокатів регіону, Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, Ради адвокатів України, з'їзду адвокатів України.

У передбачених Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» випадках повноваження кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури здійснює її кваліфікаційна або дисциплінарна палата.

Засідання кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури **вважається правомочним, якщо на ньому присутні більше половини членів її палат.** Засідання палати вважається правомочним, якщо на ньому присутні більше половини її членів. **Рішення** кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури **приймається шляхом голосування більшістю голосів** від загальної кількості членів її палат. Рішення палати приймається шляхом голосування більшістю голосів від загальної кількості її членів, крім випадків, передбачених Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури **може бути оскаржено до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду протягом тридцяти днів** з дня доведення такого рішення до відома особи. Голова, заступник голови, секретар палати та члени кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури можуть отримувати винагороду за свою роботу, розмір та порядок виплати якої встановлюються конференцією адвокатів регіону. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури є **юридичною особою** і діє відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», інших законів України та положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури. **Установчим документом** кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури є **положення** про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, яке затверджується Радою адвокатів України.

Ревізійна комісія адвокатів регіону.¹¹ Для здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю ради адвокатів регіону та кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури утворюється і діє ревізійна комісія адвокатів регіону. Ревізійна комісія адвокатів регіону підконтрольна і підзвітна конференції адвокатів регіону. Голова та члени ревізійної комісії адвокатів регіону обираються конференцією адвокатів регіону з числа адвокатів, стаж адвокатської діяльності яких становить не менше п'яти років та адреса робочого місця яких знаходиться в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі і відомості про яких включено до Єдиного реєстру адвокатів України, строком на п'ять років. Кількість членів ревізійної комісії адвокатів регіону визначається конференцією адвокатів регіону. Голова, член ревізійної комісії адвокатів регіону можуть бути достроково відкликані з посади за рішенням конференції адвокатів регіону, яка обрала їх на посаду. Голова, член ревізійної комісії адвокатів регіону не можуть одночасно входити до складу Вищої ревізійної комісії адвокатури, кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, ради адвокатів регіону, Ради адвокатів України, комісії з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правничої допомоги. За результатами перевірок ревізійна комісія адвокатів регіону складає висновки, які подає на розгляд та затвердження конференції адвокатів регіону. Ревізійна комісія адвокатів регіону може подавати результати перевірок Раді адвокатів України та з'їзду адвокатів України.

Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури (ст. 52 Закону). Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури є колегіальним органом, завданням якого є розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури. Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури підконтрольна і підзвітна з'їзду адвокатів України та Раді адвокатів України. До складу Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури входять тридцять членів, стаж адвокатської діяльності яких становить не менше п'яти років: по одному представнику від кожного регіону, які обираються конференцією адвокатів регіону, голова і два заступники голови, які обираються шляхом голосування з'їздом адвокатів України. Секретар Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури обирається членами комісії шляхом голосування зі складу членів Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури. Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури є повноважною за умови обрання не менше двох третин її складу. Строк повноважень голови, заступників голови, секретаря і членів Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури становить п'ять років. Одна й та сама особа не може бути головою, заступником голови, секретарем або членом Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури більше ніж два строки підряд.

¹¹ ст. 51 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Голова, заступник голови, секретар, член Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури можуть бути достроково відкликані з посади за рішенням органу адвокатського самоврядування, який обрав їх на посаду. Голова, заступник голови, секретар, член Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури не можуть одночасно входити до складу кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, ревізійної комісії адвокатів регіону, Вищої ревізійної комісії адвокатури, ради адвокатів регіону, Ради адвокатів України, комісії з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правничої допомоги.

Повноваження Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури:

- 1) розглядає скарги на рішення, дії чи бездіяльність кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури;
- 2) узагальнює дисциплінарну практику кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури;
- 3) виконує інші функції відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури за результатами розгляду скарги на рішення, дії чи бездіяльність кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури **має право:**

- 1) залишити скаргу без задоволення, а рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури без змін;
- 2) змінити рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури;
- 3) скасувати рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури та ухвалити нове рішення;
- 4) направити справу для нового розгляду до відповідної кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури та зобов'язати кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури вчинити певні дії.

Засідання Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури **вважається правомочним, якщо на ньому присутні більше половини від загальної кількості членів комісії.** Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури приймаються **шляхом голосування більшістю голосів** від загальної кількості членів комісії. **Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури може бути оскаржено до суду протягом тридцяти днів з дня його прийняття.** Голова Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури представляє Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях, перед громадянами. Голова Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури забезпечує скликання та проведення засідань Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, розподіляє обов'язки між своїми заступниками, організовує і забезпечує ведення діловодства у Вищій кваліфікаційно-дисциплінарній комісії

адвокатури, розпоряджається коштами і майном Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури відповідно до затвердженого кошторису, вчиняє інші дії, передбачені Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», положенням про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, рішеннями Ради адвокатів України і з'їзду адвокатів України. Голова Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури може отримувати винагороду у розмірі, встановленому з'їздом адвокатів України або Радою адвокатів України. Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури є **юридичною особою** і діє відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», інших законів України та положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури. **Установчим документом** Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури є **положення** про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, яке затверджується з'їздом адвокатів України.

Вища ревізійна комісія адвокатури (ст. 53 Закону). Для здійснення контролю за **фінансово-господарською діяльністю Національної асоціації адвокатів України**, її органів, рад адвокатів регіонів, Ради адвокатів України, кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, діяльністю ревізійних комісій адвокатів регіонів утворюється і діє Вища ревізійна комісія адвокатури. Вища ревізійна комісія адвокатури **підконтрольна і підзвітна з'їзду адвокатів України**. Голова та члени Вищої ревізійної комісії адвокатури обираються з'їздом адвокатів України строком **на п'ять років** з числа адвокатів, стаж адвокатської діяльності яких становить **не менше п'яти років**. Кількість членів Вищої ревізійної комісії адвокатури визначається з'їздом адвокатів України. Голова, член Вищої ревізійної комісії адвокатури можуть бути достроково відкликані з посади за рішенням з'їзду адвокатів України. Голова, член Вищої ревізійної комісії адвокатури **не можуть одночасно входити до складу** ревізійної комісії адвокатів регіону, кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, ради адвокатів регіону, Ради адвокатів України, комісії з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правничої допомоги. Голова та члени Вищої ревізійної комісії адвокатури **можуть отримувати винагороду за роботу** в її складі у розмірі, встановленому з'їздом адвокатів України. За результатами перевірок Вища ревізійна комісія адвокатури **складає висновки, які подає на розгляд та затвердження з'їзду адвокатів України**. Вища ревізійна комісія адвокатури може подавати результати перевірок Раді адвокатів України, Вищій кваліфікаційно-дисциплінарній комісії адвокатури.

З'їзд адвокатів України (ст. 54 Закону). **Вищим органом адвокатського самоврядування України є з'їзд адвокатів України**. До складу з'їзду адвокатів України входять делегати, які обираються конференціями адвокатів регіонів шляхом голосування відносною більшістю голосів делегатів, які беруть участь у конференції. Квота представництва, порядок висування та обрання делегатів з'їзду

адвокатів України, порядок проведення з'їзду адвокатів України встановлюються Радою адвокатів України. З'їзд адвокатів України скликається Радою адвокатів України **не рідше одного разу на три роки**. З'їзд адвокатів України **скликається у шістдесятиденний строк**:

- ✓ за ініціативою Ради адвокатів України
- ✓ на вимогу не менш як однієї десятої від загальної кількості адвокатів, включених до Єдиного реєстру адвокатів України
- ✓ на вимогу не менш як однієї третини рад адвокатів регіонів.

У разі якщо Рада адвокатів України не скликає з'їзд адвокатів України протягом шістдесяти днів з дня надходження пропозиції про скликання з'їзду, адвокати або представники рад адвокатів регіонів, які підписали таку пропозицію, приймають рішення про утворення організаційного бюро зі скликання з'їзду адвокатів України. Організаційне бюро має право скликати та забезпечувати проведення з'їзду адвокатів України, визначати особу, яка головує на засіданні з'їзду. Про день, час і місце початку роботи з'їзду адвокатів України та питання, що вносяться на його обговорення, адвокати повідомляються **не пізніше як за двадцять днів до дня початку роботи з'їзду**. З'їзд адвокатів України є правомочним, якщо в ньому бере участь більше половини обраних делегатів, які представляють більшість конференцій адвокатів регіонів.

Повноваження З'їзду адвокатів України:

- 1) обирає голову і заступників голови Ради адвокатів України, голову і заступників голови Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, голову і членів Вищої ревізійної комісії адвокатури та достроково відкликає їх з посад;
- 2) затверджує статут Національної асоціації адвокатів України та вносить до нього зміни;
- 3) затверджує правила адвокатської етики;
- 4) затверджує положення про Раду адвокатів України, положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, положення про Вищу ревізійну комісію адвокатури;
- 5) розглядає та затверджує звіти Ради адвокатів України, Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, висновки Вищої ревізійної комісії адвокатури;
- 6) обирає двох членів Вищої ради правосуддя;
- 7) затверджує кошторис Ради адвокатів України, кошторис Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, затверджує звіт про їх виконання;
- 8) здійснює інші повноваження відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

З'їзд адвокатів України може прийняти рішення про сплату щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування, визначити

напрями їх використання та відповідальність за несплату внесків. Рішення з'їзду адвокатів України приймаються **шляхом голосування більшістю голосів делегатів, що беруть участь у з'їзді.**

Рада адвокатів України (ст. 55 Закону). У період між з'їздами адвокатів України функції адвокатського самоврядування виконує Рада адвокатів України. Повноваження і порядок роботи Ради адвокатів України визначаються Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та положенням про Раду адвокатів України, що затверджується з'їздом адвокатів України. Рада адвокатів України **підконтрольна і підзвітна з'їзду адвокатів України.** До складу Ради адвокатів України входять тридцять членів, стаж адвокатської діяльності яких становить **не менше п'яти років:** по одному представнику від кожного регіону, які обираються конференцією адвокатів регіону, та голова і два заступники голови, які обираються шляхом голосування з'їздом адвокатів України. Секретар Ради адвокатів України обирається Радою адвокатів України зі складу членів Ради адвокатів України. Рада адвокатів України може достроково відкликати з посади секретаря Ради. Рада адвокатів України є **повноважною за умови обрання не менше двох третин від її складу.**

Строк повноважень голови, заступників голови, секретаря і членів Ради адвокатів України **становить п'ять років.** Одна й та сама особа **не може бути** головою, заступником голови, секретарем або членом Ради адвокатів України **більше ніж два строки підряд.** Голова, заступник голови, секретар, член Ради адвокатів України можуть бути достроково відкликані з посади за рішенням органу адвокатського самоврядування, який обрав їх на посаду. Голова, заступник голови, секретар, член Ради адвокатів України не можуть одночасно входити до складу ради адвокатів регіону, кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, ревізійної комісії адвокатів регіону, Вищої ревізійної комісії адвокатури, комісії з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правничої допомоги.

Повноваження Ради адвокатів України:

- 1) складає порядок денний, забезпечує скликання та проведення з'їзду адвокатів України;
- 2) визначає квоту представництва, порядок висування та обрання делегатів конференції адвокатів регіонів, з'їзду адвокатів України;
- 3) забезпечує виконання рішень з'їзду адвокатів України;
- 4) здійснює організаційне, методичне, інформаційне забезпечення ведення Єдиного реєстру адвокатів України, здійснює контроль за діяльністю рад адвокатів регіонів щодо внесення відомостей до Єдиного реєстру адвокатів України та надання витягів з нього;
- 5) затверджує регламент конференції адвокатів регіону, положення про раду адвокатів регіону, положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, положення про ревізійну комісію адвокатів регіону, положення про

комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правничої допомоги;

б) встановлює розмір та порядок сплати щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування, забезпечує їх розподіл і використання (якщо з'їздом адвокатів України прийнято рішення про сплату щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування та визначено напрями їх використання);

7) визначає розмір відрахувань кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури на забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури;

8) сприяє діяльності рад адвокатів регіонів, координує їх діяльність;

9) сприяє забезпеченню гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних і соціальних прав адвокатів;

10) приймає рішення про розпорядження коштами і майном Національної асоціації адвокатів України відповідно до призначень коштів і майна, визначених статутом Національної асоціації адвокатів України та рішеннями з'їзду адвокатів України;

11) розглядає скарги на рішення, дії чи бездіяльність рад адвокатів регіонів, їх голів, скасовує рішення рад адвокатів регіонів;

12) визначає друкований орган Національної асоціації адвокатів України;

13) забезпечує ведення офіційного веб-сайту Національної асоціації адвокатів України;

14) виконує інші функції відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та рішень з'їзду адвокатів України.

Засідання Ради адвокатів України скликаються головою Ради адвокатів України, а в разі його відсутності – одним із заступників голови не рідше одного разу на два місяці. Засідання Ради адвокатів України може бути також скликане за пропозицією не менш як однієї п'ятої від загального складу членів Ради. У разі якщо голова Ради адвокатів України або його заступник не скликає засідання Ради протягом тридцяти днів з дня надходження пропозиції про скликання засідання, члени Ради адвокатів України, які підписали таку пропозицію, приймають рішення про утворення організаційного бюро зі скликання Ради адвокатів України. Організаційне бюро має право скликати та забезпечувати проведення засідань Ради, визначати особу, яка головує на засіданні Ради.

Засідання Ради адвокатів України є повноважним, якщо на ньому присутні більше половини членів Ради. Рішення Ради адвокатів України приймаються більшістю голосів від загальної кількості її членів. У разі рівного розподілу голосів членів Ради голос головуючого на засіданні є вирішальним.

Голова Ради адвокатів України (ст. 56 Закону). Голова Ради адвокатів України за посадою є головою Національної асоціації адвокатів України. Голова Ради адвокатів України представляє Раду адвокатів України та Національну

асоціацію адвокатів України в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях, перед громадянами. Голова Ради адвокатів України забезпечує скликання та проведення засідань Ради адвокатів України, розподіляє обов'язки між своїми заступниками, організовує і забезпечує ведення діловодства Ради адвокатів України, розпоряджається коштами і майном Національної асоціації адвокатів України відповідно до затвердженого кошторису, організовує і забезпечує роботу секретаріату Національної асоціації адвокатів України, вчиняє інші дії, передбачені Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», положенням про Раду адвокатів України, статутом Національної асоціації адвокатів України, рішеннями Ради адвокатів України і з'їзду адвокатів України. Голова Ради адвокатів України **може отримувати винагороду** у розмірі, встановленому з'їздом адвокатів України.

Обов'язковість рішень органів адвокатського самоврядування (ст. 57 Закону). Рішення з'їзду адвокатів України та Ради адвокатів України є **обов'язковими до виконання всіма адвокатами**. Рішення конференцій та рад адвокатів регіонів є обов'язковими до виконання адвокатами, адреса робочого місця яких знаходиться у відповідному регіоні та відомості про яких включено до Єдиного реєстру адвокатів України. Рішення органів адвокатського самоврядування **набирають чинності з дня їх прийняття**, якщо інший строк не передбачений рішеннями. Рішення органів адвокатського самоврядування, які є **адміністративними актами**, набирають чинності у порядку, визначеному Законом України «Про адміністративну процедуру».

Фінансове забезпечення органів адвокатського самоврядування (ст. 58 Закону). Утримання органів адвокатського самоврядування може здійснюватися за рахунок:

- 1) плати за складання кваліфікаційного іспиту;
- 2) щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування;
- 3) відрахувань кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури на забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури;
- 4) добровільних внесків адвокатів, адвокатських бюро, адвокатських об'єднань;
- 5) добровільних внесків фізичних і юридичних осіб;
- 6) інших не заборонених законом джерел.

Розмір плати за складання кваліфікаційного іспиту визначається з урахуванням потреби покриття витрат на забезпечення діяльності кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури та **не може перевищувати трьох прожиткових мінімумів для працездатних осіб**, установлених законом на день подання особою заяви про допуск до складання кваліфікаційного іспиту.

Розмір щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування визначається з урахуванням потреби покриття витрат на забезпечення діяльності рад адвокатів регіонів, Ради адвокатів України, Вищої ревізійної комісії адвокатури та ведення Єдиного реєстру адвокатів України та **не може перевищувати прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого станом на 1 січня відповідного календарного року**. Розмір щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування є **однаковим для всіх адвокатів**. Адвокати, право на заняття адвокатською діяльністю яких зупинено, звільняються від сплати щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування на період зупинення такого права.

Розмір відрахувань кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури на забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури визначається з урахуванням потреби покриття витрат для забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

Фінансування органів адвокатського самоврядування, розпорядження їх коштами та майном здійснюється відповідно до кошторисів, що затверджуються конференціями адвокатів регіонів та з'їздом адвокатів України.

Фінансова звітність органів адвокатського самоврядування щорічно оприлюднюється у порядку, затвердженому Радою адвокатів України.

Питання для перевірки знань

1. Що включає поняття «адвокатське самоврядування»?
2. Назвіть та охарактеризуйте принципи, на яких ґрунтується адвокатське самоврядування.
3. Назвіть та охарактеризуйте завданнями адвокатського самоврядування.
4. Охарактеризуйте Національну асоціацію адвокатів України.
5. Які функції покладені на Національну асоціацію адвокатів України?
6. В яких організаційних формах діє адвокатське самоврядування?
7. Охарактеризуйте завдання та повноваження Конференції адвокатів регіону.
8. Охарактеризуйте завдання та повноваження Ради адвокатів регіону.
9. Охарактеризуйте завдання та повноваження Кваліфікаційно-дисциплінарна комісії адвокатури.
10. Охарактеризуйте завдання та повноваження Ревізійної комісії адвокатів регіону.
11. Охарактеризуйте завдання та повноваження Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.
12. Охарактеризуйте завдання та повноваження Вищої ревізійної комісії адвокатури.
13. Охарактеризуйте завдання та повноваження З'їзду адвокатів України.
14. Охарактеризуйте завдання та повноваження Ради адвокатів України.

15. Що означає обов'язковість рішень органів адвокатського самоврядування?

16. Як здійснюється фінансове забезпечення органів адвокатського самоврядування?